

Nr 172.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1940 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avyttrande av vissa kronan tillhörande markområden jämte en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

1:o) I propositionen nr 203 har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen medgiva (punkt 1, sid. 1—4), att den kronan tillhöriga stadsägan nr 506 i Skövde må med den rätt kronan därtill äger överlåtas till Skövde stad på de villkor som angivas i det i ärendet företedda, mellan fortifikationsstyrelsen och Skövde stads drätselkammare träffade bytesavtalet, dock under förbehåll att den komensation staden har att till kronan erlægga för mervärdet av den mark staden genom avtalet erhåller skall utgå med ett kontant belopp av 123,500 kronor.

Uti en inom andra kammaren av herr *W. Sundström* i Skövde väckt motion (nr 257) har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att den kronan tillhöriga stadsägan nr 506 i Skövde må med den rätt kronan därtill äger överlåtas till Skövde stad på de villkor som angivas i det i ärendet företedda, mellan fortifikationsstyrelsen och Skövde stads drätselkammare träffade bytesavtalet.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Med skrivelse den 5 mars 1940 har *arméförvaltningens fortifikationsstyrelse* överlämnat ett mellan styrelsen och Skövde stads drätselkammare under förbehåll om godkännande av Kungl. Maj:t före den 1 juli 1940 och av stadsfullmäktige i Skövde före den 1 april 1940 avslutat, den 5 och den 9 februari 1940 dagtecknat avtal rörande byte av vissa markområden i Skövde. Avtalet innebär i stort sett, att kronan till staden överlåter Västra övningsfältet eller stadsägan nr 506 i Skövde med den rätt kronan därtill äger, mot det att staden till kronan med äganderätt överlåter vissa närmare angivna markområden i staden. Tillika förbinder sig staden att bestrida kronans kostnad för förvärv av ett område om cirka 7,500 kvadratmeter av stadsägan nr 1208. Slutligen utfäster sig staden att inom en kostnadsram av 123,500 kronor verkställa vissa naturaprestationer eller motsvarande likvid i penningar.

Genom avtalet kommer kronan att prestera valuta för 305,000 kronor och staden för i runt tal 181,500 kronor. Mellanskillnaden, som alltså utgör 123,500 kronor, skall enligt överenskommelsen principiellt presteras in natura därigenom att staden utför vissa arbeten åt kronan, vilka bliva erforderliga med anledning av markbytet, men kan också på grund av särskilda skäl avfordras staden helt eller delvis i penningar.

Fortifikationsstyrelsen har — med förmälan, att stadsfullmäktige i Skövde den 29 februari 1940 för sin del godkänt ovanberörda avtal — hemställt, att Kungl. Maj:t ville efter riksdagens hörande dels godkänna avtalet ifråga, dels ock medgiva, att i den mån medel på grund av avtalet komme att inflyta, desamma måtte få tagas i anspråk för utförande av sådana arbeten, som bleve erforderliga på grund av ifrågavarande markbyte.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet, har framhållit bland annat, att det syntes ämbetsverket ur olika synpunkter lämpligast, att ifrågavarande mellanskillnad likviderades i penningar i likhet med vad som vanligen vore fallet i fråga om försäljning av kronan tillhöriga markområden.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår syftar den ifrågasatta bytestransaktionen i huvudsak till att giva Göta trängkår tillgång till ett för smärre övningar mera lämpat område än det nuvarande för dylika övningar begagnade området, det s. k. Västra övningsfältet, vilket på grund av kringliggande bebyggelse med tiden blivit mindre tjänligt för övningsändamål. Detta syftemål synes på ett tillfredsställande sätt ernås genom markbytet ifråga, varjämte vissa önskemål om smärre utvidgningar av annan kronan tillhörig tomtmark i Skövde därigenom tillgodoses. De värden, från vilka man i avtalet utgått, 305,000 kronor för den av kronan överlåtna och 181,500 kronor för den av staden överlåtna marken, synas också kunna godtagas.

Vad beträffar formen för erläggande från stadens sida av den sålunda uppkommande mellanskillnaden, 123,500 kronor, synes det emellertid knappast vara lämpligt att, på sätt i det preliminära avtalet förutsatts, denna skulle i första hand erläggas in natura genom utförande av vissa prestationer enligt på förhand åsatta värden och allenast alternativt utgå i penningar. Icke minst under nu rådande osäkra förhållanden i avseende å prisutvecklingen på byggnadsmarknaden kan en dylik anordning lätteligen komma att giva upphov till tolkningssvårigheter och meningsskiljaktigheter i tillämpningen. Försiktigheten synes därför bjuda att i enlighet med statskontorets förslag föreskriva, att den ifrågavarande mellanskillnaden skall erläggas i penningar på sedvanligt sätt. Beträffande dispositionen av de medel, som härigenom komma att tillfalla statsverket, torde dessa lämpligen över försvarsväsendets fastighetsfond få inlevereras till riksgäldsfonden.

Frågan om anvisande av erforderliga medel för täckande av kostnaderna för de byggnads- m. fl. arbeten, som bliva erforderliga med anledning av markbytet ifråga, torde, efter framställning i ämnet av fortifikationsstyrelsen, få tagas under särskild omprövning framdeles.

Som jag i övrigt ej har något att erinra mot fortifikationsstyrelsens föreliggande förslag får jag under åberopande av det anförda hemställa — — —.

Mot det föreslagna markbytet mellan kronan och Skövde stad har utskottet intet att erinra.

Vad beträffar den mellanskillnad på 123,500 kronor, som staden skulle hava att erlægga såsom kompensation för mervärdet av kronans utfästelse i jämförelse med stadens, har i det preliminära avtalet stipulerats, att densamma skulle i första hand erläggas in natura och allenast alternativt utgå i penningar. Det i föreliggande motion gjorda yrkandet ansluter sig härtill. Departementschefen har emellertid föreslagit, att ifrågavarande mellanskillnad skulle erläggas i penningar. Vid övervägande av denna fråga har utskottet kommit till den uppfattningen, att det i motionen förordade alternativet icke bör utan vidare lämnas ur räkningen, då detsamma såvitt utskottet kunnat finna har visst fog för sig. Utskottet anser sig därför icke nu böra tillstyrka riksdagen att taga ställning till frågan om formerna för erläggande från stadens sida av nämnda mellanskillnad. Detta spörsmål synes utskottet i stället böra tillsvidare hållas öppet, och torde det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förnyat övervägande fatta beslut härutinnan.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts proposition och motionen II: 257 medgiva, att den kronan tillhöriga stadsägan nr 506 i Skövde må med den rätt kronan därtill äger överlåtas till Skövde stad på de villkor som angivas i det i ärendet företedda, mellan fortifikationsstyrelsen och Skövde stads drätselkammare träffade bytesavtalet, dock under förbehåll att den kompensation staden har att till kronan erlægga för mervärdet av den mark staden genom avtalet erhåller skall utgå med ett kontant belopp av 123,500 kronor, eventuellt erläggas in natura.

2:o) Kungl. Maj:t har i ovannämnda proposition vidare föreslagit riksdagen medgiva (punkt 2, sid. 4—8), att de delar av fastigheten $3\frac{5}{8}$ mantal Roma Kloster nr 1 litt. A (Roma Kloster 1³) i Roma socken av Gotlands län, som å en av distriktslantmätaren Sigurd E. Campbell år 1934 upprättad karta och en av överlantmätaren Göran Hillert den 22 december 1939 upprättad beskrivning utmärkts under ägofigurerna nr 11 (del av), 12 (del av), 13 (del av), 16—23, 25 (del av) samt 59—73 med en areal av tillsammans 148,3420 hektar, må, för att användas för förläggning av Gotlands läns lantmannaskola, försäljas till Gotlands läns landsting eller Gotlands läns hushållningssällskap eller annan vederbörande rättsägare för en köpeskillning av 64,881 kronor samt i övrigt på villkor: att i köpekontraktet skall stadgas servitut, avseende inskränkning i köparens rätt att bebygga områdena på sådant sätt, att flygverksamheten å eller i närheten av Roma flygfält förhindras eller olägenhet eljest uppkommer för flygvapnet, allt enligt de närmare villkor och föreskrifter, som Kungl. Maj:t kan finna skäligen fastställa; att köparen skall respektera vid tillträdet gällande nyttjanderättsavtal rörande en lägenhet

om 0,4936 hektar å ägofiguren nr 62; att skatter och onera för egendomen $3\frac{5}{8}$ mantal Roma Kloster, vilka förfalla efter tillträdesdagen, skola fördelas å kronan och köparen enligt förhållandet i areal mellan försålda och i kronans ägo kvarvarande delar av egendomen; samt att köparen ensam skall vidkännas av försäljningen föranledda avstycknings- och lagfartskostnader.

Efter av Kungl. Maj:t gjord framställning medgav 1938 års riksdag, att fastigheten $3\frac{5}{8}$ mantal Roma Klosters kungsgård (Roma Kloster 1²) i Roma socken å Gotland, med undantag av två till egendomen hörande utmarksskiften, finge överflyttas från domänverkets till flygvapnets förvaltning för tillgodoseende av behovet av ett reservlandningsfält för flygplan i de inre delarna av Gotland.

Av det vid nämnda proposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden framgår, att de sålunda överlämnade områdenas areal uppgår till 460 hektar, att för flygfältsändamål erfordrats allenast 165 hektar, samt att återstående 295 hektar avsetts skola fortsättningsvis utarrenderas genom flygförvaltningens försorg.

Under erinran härom har *flygförvaltningen* i skrivelse den 29 mars 1940 gjort framställning om försäljning av vissa närmare angivna delar av ifrågasvarande fastighet och därvid meddelat, att styrelsen för Gotlands läns lantmannaskola hos ämbetsverket anhållit att för upprättande av ett skoljordbruk få till lämpligt pris förvärva vissa delar av fastigheten Roma Kloster 1².

Vid förhandlingar, som förts mellan flygförvaltningen och skolstyrelsen rörande försäljning av förenämnda markområden, hade flygförvaltningen uppställt vissa i propositionen angivna försäljningsvillkor. Här må allenast framhållas, att köpeskillingen skulle utgöra 65,000 kronor, varifrån skulle avgå halva värderingskostnaden, och att köpeskillingen skulle erläggas kontant.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande.

Flygförvaltningens förslag om fransäljande från egendomen Roma kloster 1² av de delar av egendomen, vilka icke erfordras för flygvapnets egen räkning, torde få anses vara välmotiverat, helst som de fransålda delarna avses skola användas för ett allmännyttigt ändamål. Genom de föreslagna servitutsbestämmelserna synes också vara på ett tillfredsställande sätt sört för att de återstående delarna av fastigheten skola kunna ostört utnyttjas för sitt ändamål såsom reservlandningsfält. Då den föreslagna köpeskillingen, vilken fastställts i anslutning till verkställd värdering av sakkunniga personer, icke heller synes giva anledning till erinran, finner jag mig böra tillstyrka, att riksdagens medgivande redan nu inhämtas till de ifrågasvarande markområdenas försäljning på de av flygförvaltningen föreslagna villkoren.

Vidkommande frågan om disponerandet av inflytande köpeskillingsbelopp har flygförvaltningen ifrågasatt, att desamma skulle ställas till ämbetsverkets disposition att användas för uppförande eller förbättring av flygvapnets byggnader eller andra anläggningar enligt Kungl. Maj:ts bestämmande. Med ifrågasvarande förbättringsarbeten torde emellertid tills vidare få anstå. De inflytande köpeskillingsmedlen böra i stället lämpligen över försvarsväsendets fastighetsfond få inlevereras till riksgäldsfonden.

Utskottet.

Mot den föreslagna försäljningen av vissa delar av egendomen Roma Kloster 1^a vill utskottet icke framställa någon erinran. Det synes emellertid utskottet böra tagas under omprövning, huruvida det icke av militära skäl kan befinnas önskvärt, att kronan förbehåller sig återköpsrätt till ifrågakvararande markområden.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att de delar av fastigheten $3\frac{5}{8}$ mantal Roma Kloster nr 1 litt. A (Roma Kloster 1^a) i Roma socken av Gotlands län, som å en av distriktslantmätaren Sigurd E. Campbell år 1934 upprättad karta och en av överlantmätaren Göran Hillert den 22 december 1939 upprättad beskrivning utmärkts under ägofigurena nr 11 (del av), 12 (del av), 13 (del av), 16—23, 25 (del av) samt 59—73 med en areal av tillsammans 148.3420 hektar, må, för att användas för förläggning av Gotlands läns lantmannaskola, försäljas till Gotlands läns landsting eller Gotlands läns hushållningssällskap eller annan vederbörande rättsägare för en köpeskilling av 64,881 kronor samt i övrigt på villkor: *att* i köpekontraktet skall stadgas servitut, avseende inskränkning i köparens rätt att bebygga områdena på sådant sätt, att flygverksamheten å eller i närheten av Roma flygfält förhindras eller olägenhet eljest uppkommer för flygvapnet, allt enligt de närmare villkor och föreskrifter, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt fastställa; *att* köparen skall respektera vid tillträdet gällande nyttjanderättsavtal rörande en lägenhet om 0.4936 hektar å ägofiguren nr 62; *att* skatter och onera för egendomen $3\frac{5}{8}$ mantal Roma Kloster, vilka förfalla efter tillträdesdagen, skola fördelas å kronan och köparen enligt förhållandet i areal mellan försålda och i kronans ägo kvarvarande delar av egendomen; *samt att* köparen ensam skall vidkännas av försäljningen föranledda avstycknings- och lagfartskostnader.

Stockholm den 24 maj 1940.

På statsutskottets vägnar:

PER GUSTAFSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 176.
